

الله الرحمن الرحيم

**گذر زمان عطف به ما سبق نمی شود
قدر لحظات زندگی را بدانیم**

تحفه‌ی پیش رو را تقدیم می‌کنم به پدر و مادرم، ستارگان
فروزان زندگی ام، به پاس همه‌ی خوبی‌ها، مهربانی‌ها و
زحماتشان. باشد که ایشان نزد حضرت حق، برای این همه
فداکاری، همچون سایر فرشتگان روی زمین، ماجور باشند.
گشتم و گشتم ثوابی بالاتر از بندگی پدر و مادر نیافتم...

آذانس پین الملی انرژک اتمی راجهتربستن سیم

| دکتر محمد مهدی سیدناصری |
| مدرس دانشگاه |

| به نام خدا |

دفتر و فروشگاه مرکزی:

تهران، خ انقلاب، خ فلسطین جنوبی، خ محتشم، شماره ۲۰، طبقه همکف، واحد ۲
تلفن: ۶۶۴۱۰۵۴۱ (خط ۵) • تلفکس: ۶۶۴۸۲۶۳ • کدپستی: ۱۳۱۵۸۴۴۵۴۷
اینستاگرام: ghasedakbooks • تلگرام: @ghasedakbooks • فروشگاه آنلاین: www.ghasedakbooks.ir

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را بهتر بشناسیم

دکتر محمدمهدی سیدناصری (مدرس دانشگاه)

مدیر هنری: حسین نیلچیان

اجرای جلد: فریدون حقیقی

صفحه‌آرایی: کارگاه گرافیک قاصدک

زیر نظر شورای بررسی

لیتوگرافی: گلپا • کد: ۰۰/۱۰۳۳

چاپ دوم: ۱۴۰۱ • تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۳۷-۱۸۶-۹

کلیه‌ی حقوق چاپ و نشر انحصاراً برای

موسسه‌ی نشر و تحقیقات ذکر محفوظ است.

قیمت: ۴۳۰۰۰ تومان

سرشناسه: سیدناصری، محمدمهدی، ۱۳۷۰-

عنوان و نام پدیدآور: آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را بهتر بشناسیم: ۵۳ پرسش و پاسخ درباره‌ی

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به‌انضمام اساسنامه‌ی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی / محمدمهدی سیدناصری.

مشخصات نشر: تهران: موسسه نشر و تحقیقات ذکر، کتاب‌های متمم، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۲۰۴ ص.؛ ۱۴×۲۱ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۳۷-۱۸۶-۹

وضعیت فهرست نویسی: قیبا

عنوان دیگر: ۵۳ پرسش و پاسخ درباره‌ی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به‌انضمام اساسنامه‌ی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی.

موضوع: آژانس بین‌المللی انرژی اتمی International Atomic Energy Agency

موضوع: سازمان ملل متحد United Nations

رده بندی کنگره: KZ۵۶۷۰

رده بندی دیویی: ۳۴۱/۷۳۴۰۲۶

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۷۵۷۹۷

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول: آشنایی با سازمان ملل متحد به زبان ساده	۱۲
چکیده	۱۳
اندیشه ایجاد جامعه ای آرام در جهان چگونه شکل گرفت؟	۱۴
جامعه ملل چه زمانی تاسیس شد؟	۱۵
آیا می دانستید ایران عضو جامعه ملل بوده است؟	۱۶
چرا سازمان ملل متحد تاسیس شد؟	۱۷
آیا می دانستید عبارت «سازمان ملل متحد» را نخستین بار چه کسی استفاده کرد؟	۲۵
سازمان ملل متحد چند عضو دارد؟	۲۵
آیا سازمان ملل متحد حکومتی جهانی است؟	۲۶
آیا سازمان ملل متحد ابزار کشورهای بزرگ و قدرتمند است؟ ...	۲۶
چرا به سازمان ملل متحد نیاز داریم؟	۲۷
اصول راهنمای سازمان ملل متحد چیست؟	۲۸
طرح و رنگ پرچم سازمان ملل متحد چگونه است؟	۲۸
ساختار سازمان ملل چگونه است؟	۲۹

مقر سازمان ملل متحد کجاست؟ ۳۰
هزینه سازمان ملل متحد چقدر است؟ ۳۳
کل نظام ملل متحد هر سال چه مقدار هزینه می‌کند؟ ۳۳
درباره بودجه سازمان ملل متحد چگونه تصمیم گرفته می‌شود؟ .. ۳۴

چه نهادی یا مقامی بر هزینه‌های سازمان ملل متحد نظارت می‌کند؟ ۳۵
حق عضویت چگونه محاسبه می‌شود؟ ۳۶
عضویت در سازمان ملل متحد چگونه است؟ ۳۷
ناظران دائمی به چه معنا است؟ ۳۸
زبان‌های رسمی سازمان ملل متحد چیست؟ ۳۹
فصل دوم: آشنایی با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به زبان ساده

۴۰

چکیده ۴۱
اندیشه ایجاد آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در جهان چگونه شکل گرفت؟ ۴۳
چرا کمیسیون انرژی اتمی سازمان ملل متحد بوجود آمد؟ ۴۷
گزارش لیلینتال-آچسون چه بود؟ ۴۸
طرح برنارد باروک چه بود؟ ۵۰
آیا می‌دانید طرح اتحاد شوروی سابق چه بود؟ ۵۲
چرا کمیسیون انرژی سازمان ملل متحد شکست خورد؟ ۵۳
چرا اقدامات یکجانبه کشورها شکست خورد؟ ۵۹
سخنرانی معروف اتم برای صلح توسط چه کسی ایراد شد؟ ۶۴
چرا آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای تاسیس شد؟ ۶۶

- اهداف و عملکرد آژانس انرژی اتمی چیست؟ ۷۷
- اعضا و ساختار آژانس بین‌المللی انرژی اتمی چگونه است؟ ۸۱
- شورای حکام چیست؟ ۸۵
- کارکنان آژانس انرژی اتمی چگونه انتخاب می‌شوند؟ ۹۲
- جهت محقق شدن عملکرد آژانس چه مواردی لازم است؟ ۹۲
- بودجه آژانس چگونه تامین می‌شود؟ ۱۰۷
- مقررات عمومی در اساسنامه به چه مواردی اشاره می‌کند؟ ۱۱۱
- نظام پادمانی یا اعمال کنترل چیست؟ ۱۲۳
- اولین نظام پادمانی آژانس چه زمانی به وجود آمد؟ ۱۲۸
- گسترش نظارت‌ها و پادمان‌ها ۱۵۲
- نظام پادمانی متحول می‌شود ۱۵۶
- ایجاد نظام پادمان چه آثاری دارد؟ ۱۹۰
- ۶ نکته مهم و اساسی درباره سازمان ملل متحد ۱۹۸
- منابع و مأخذ ۲۰۱

مقدمه

هشتم دسامبر ۱۹۵۳ میلادی (سال ۱۳۳۲ ه.ش) در حالی که هنوز بوی نابودی از ویرانه های ناشی از بمباران اتمی هیروشیما و ناکازاکی در ژاپن توسط ایالات متحده آمریکا برمی خواست و با پایان یافتن جنگ جهانی دوم و آغاز دوران جنگ سرد میان آمریکا و شوروی سابق، توسعه انرژی هسته ای به منظور تولید کلاهک های بمب اتمی در میان این دو کشور به مسابقه گذاشته شد.

آمریکا به عنوان اولین استفاده کننده از سلاح مرگبار هسته ای در سال های پس از جنگ جهانی دوم، نگرانی اکثر کشورهای جهان را به شدت برانگیخت. بحران های سیاسی و منطقه ای و بین المللی پس از جنگ خانمان سوز دوم جهانی و تداوم تلاش برای خلع سلاح هسته ای و متوقف کردن مسابقه تسلیحاتی موجب شد حدود ۱۰ سال پس از این ماجرا، ایالات متحده آمریکا درصدد برآمد تا چهره ای انسان دوستانه به خود بگیرد، پیشنهاد گسترش استفاده صلح آمیز انرژی هسته ای را در جهان ارائه نمود.

منشاء پیدایش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را باید در پیشنهاد ژنرال آیزنهاور رئیس‌جمهور وقت ایالات متحده در سال ۱۹۵۳ میلادی به مجمع عمومی سازمان ملل متحد جستجو کرد البته بسیاری از مفسران سیاسی بر این عقیده بودند که در واقع آمریکایی‌ها با داشتن جنگ افزارهای اتمی و کشتار جمعی به قصد کنترل دیگر کشورها و جلوگیری از پیشرفت تکنولوژی هسته‌ای در جهان این پیشنهاد را داده‌اند. چراکه این پیشنهاد زمانی از سوی آمریکا ارائه شد که روس‌ها، یعنی رقیب اصلی آمریکا، اولین آزمایش هسته‌ای خود را انجام داده بود و این خود بهترین دلیل بر این ادعا است.

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی^۱ (IAEA) محصول دغدغه‌های بشر از خطرات و نیز حاصل انگیزه‌های او در استفاده از فواید شکافتن اتم است؛ یعنی، از یک سو، آژانس مذکور را باید ناشی از تمهیداتی دانست که جهان برای پرهیز از مصیبت‌های به کارگیری سلاح‌های اتمی اتخاذ کرده، و از سوی دیگر، تسهیلات صلح‌آمیزی که انرژی اتمی در عرصه‌های فنی و اقتصادی پدید می‌آورد، بشر را به سوی اتم جلب نموده است. در نیل به این اهداف، آژانس انرژی اتمی، با ساختاری مرکب از مجمع عمومی، شورای حکام و دبیرخانه تأسیس شد، بودجه کافی به آن اختصاص

1. International Atomic Energy Agency.

یافت، و به تربیت کارشناسان و ارائه آموزش های اتمی و هسته ای دست زد، ولی آژانس، هم در جلوگیری از گسترش سلاح های اتمی و هم در توسعه فعالیت های صلح آمیز اتمی و هسته ای، حداقل در مورد بعضی از کشورها چون جمهوری اسلامی ایران، بیشتر در جهت جلب نظر قدرت های بزرگ جهانی کوشیده است. آژانس بین المللی انرژی هسته ای یک ارگان مستقل سازمان ملل متحد^۱ است و بر تهیه انرژی هسته ای برای اهداف صلح آمیز، التزام به معاهده عدم تکثیر هسته ای و جلوگیری از استفاده نظامی از انرژی هسته ای نظارت دارد که در حقوق بین الملل از این موضوع بحث می شود. این کتاب با زبانی ساده و روان در فصل اول به بررسی کوتاه تاریخچه سازمان ملل متحد و در فصل دوم به بررسی تاریخچه تأسیس آژانس انرژی اتمی، اهداف آژانس، ساختار و تشکیلات، فعالیت های آژانس می پردازد.

1. United Nations.